

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра цивільно-правових дисциплін

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО ВИКОНАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПОРІВНЯЛЬНЕ СПАДКОВЕ ПРАВО»**

**для студентів денної та заочної форм навчання
спеціальності 293 Міжнародне право**

2023 / 2024 навчальний рік

ЗМІСТ

1. Вступ.....	3
2. Загальні вимоги до оформлення курсової роботи.....	5
3. Критерії оцінювання курсової роботи	8
4. Теми курсових робіт	9
5. Рекомендована література (орієнтовний перелік).....	9
6. Додаток 1.....	12
7. Додаток 2.....	13
8. Додаток 3.....	14

ВСТУП

Курсова робота з навчальної дисципліни – це індивідуальне завдання, яке передбачає самостійну роботу здобувача вищої освіти з метою закріплення, поглиблення й узагальнення знань, одержаних при вивченні цієї дисципліни.

Виконання курсової роботи сприяє розширенню та оновленню здобутих теоретичних знань, опануванню навичками їх практичного використання та самостійного вирішення отриманих завдань. Завдяки підготовці курсової роботи студент не тільки удосконалив набуті знання та навички з відповідної дисципліни, а також зможе поглиблено ознайомитись з науково-практичним здобутком (монографії, наукові статті, тези виступів на конференціях тощо) за тематикою роботи. Студенти при написанні курсової роботи повинні вміти не тільки оперувати доктринальними доробками в галузі порівняльного спадкового права, а й орієнтуватись в положеннях відповідних нормативно-правових актів – як національних, так і міжнародних.

Починати підготовку до написання роботи слід з формування джерельної бази – ознайомитись з відповідною науковою літературою та нормативно-правовими актами за темою курсової роботи. Потрібно виважено підходити до комплектування відповідного підготовчого масиву, конструктивно аналізуючи походження відповідної джерельної одиниці, її авторство та рік видання. Після формування джерельної бази та її ретельного опрацювання слід сформулювати план роботи та окреслити відповідну мету, яка має бути досягнута за результатами підготовки та виконання курсової роботи.

Слід зауважити, що метою викладання навчальної дисципліни «Порівняльне спадкове право», за результатами вивчення якої готується курсова робота, є підготовка кваліфікованого фахівця, який вільно володіє та оперує основними дефініціями і положеннями історії розвитку, категорійно-понятійного апарату спадкового права в порівняльному аспекті; вміє опрацьовувати відповідні міжнародні та національні нормативні документи.

Основними завданнями вивчення дисципліни є формування у студентів відповідних компетентностей: здатність працювати в міжнародному контексті; здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку міжнародного права, його місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій; здатність розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, форми та способи їх реалізації, види міжнародних суб'єктів та їх роль у сучасних міжнародних відносинах і міжнародній політиці; здатність застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного приватного права; здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право; уміння здійснювати юридичний аналіз та юридичну кваліфікацію явищ міжнародного життя на основі міжнародно-правових норм; уміння розробляти юридичну позицію в інтересах клієнта, а також контраргументи проти позиції опонентів; вести дискусію і дебати з міжнародно-правових та загальноюридичних питань; здатність адаптувати та використовувати міжнародно-правові норми та принципи в національній правовій системі; здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання; давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю; використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин; демонструвати вміння користуватися комп'ютерними програмами, необхідними у професійній діяльності.

У курсовій роботі доцільним вбачається надати аналіз стану нормативно-правового регулювання, наявних теоретичних доробок та практичних напрацювань за тематикою дослідження.

При підготовці курсової роботи особливу увагу слід звернути на вимоги академічної доброчесності. Академічна недоброчесність – несамотійне виконання здобувачем вищої освіти екзаменаційних, залікових, контрольних, курсових робіт, індивідуальних завдань, списування, використання заборонених на контрольному заході навчальних та довідкових матеріалів, відтворення у своїх працях чужих опублікованих результатів (текстів) без належного посилання на автора, фальсифікація результатів (Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна).

1. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота має бути виконана самостійно, державною мовою.

Наукові доробки авторства третіх осіб, використані в роботі, обов'язково мають бути позначені відповідними посиланнями на першоджерела. Назва першоджерела зазначається мовою оригіналу, цитування в тексті – державною мовою. Цитування обов'язково має позначатись лапками, а всі запозичення в дослідженні, як цитовані, так і перефразовані, оформлюватись в форматі посилань. Посилання зазначаються у квадратних дужках, наприклад: [1, с. 2], де перша цифра означає порядковий номер джерела, що міститься у списку використаних джерел наприкінці тексту роботи, друга цифра – номер відповідної сторінки джерела, на яке посилається автор. Винесення посилань внизу сторінки буде вважатись порушенням вимог щодо оформлення курсової роботи. При звертанні до електронного джерела обов'язковим є посилання на відповідну електронну адресу.

Технічні вимоги до оформлення курсової роботи

Рекомендований обсяг роботи – 35-40 сторінок формату А4 (297x210 мм),

без врахування титульної сторінки, плану роботи та списку використаних джерел; орієнтація – книжкова;

Виконуватись робота має у текстовому редакторі Microsoft Word (doc, docx тощо), з нової сторінки мають починатись вступ, аналітична частина, висновки та список використаних джерел (додатки за наявності). Всередині аналітичної частини роботи з нової сторінки розділ або підрозділ не починаються, при цьому назви розділів та підрозділів виконуються напівжирним шрифтом, назви розділів – великими літерами. Відстань між заголовком й текстом має дорівнювати 2 інтервалам;

Текст з використанням шрифту Times New Roman, висота кегля – 14, міжрядковий інтервал – полуторний, відступ – на 1 см, стиль – «Звичайний», вирівнювання – за шириною;

Поля тексту: верхнє – 2 см, нижнє – 2 см, лівє – 3 см, правє – 1 см.

Всі сторінки (крім титульної сторінки та сторінки з планом курсової роботи) мають бути пронумеровані у верхньому правому куті (нумерація шрифтом Times New Roman, висота кегля – 14).

Структура курсової роботи

Курсова робота має складатися з титульної сторінки (див. Додаток 1), плану роботи (див. Додаток 2), основних трьох частин: вступу, аналітичної частини та висновків, а також містити список використаних джерел та додатки – схеми, таблиці, креслення тощо (за наявності).

1. Вступ повинен містити наступні структурні елементи:

- актуальність теми. Необхідно розкрити сутність та значення досліджуваної теми з урахуванням існуючої проблематики з посиланням на відповідні наукові роботи вітчизняних та зарубіжних науковців;

- мета і завдання курсової роботи. Мета повинна мати підґрунтям засоби, за допомогою яких було досягнуто кінцевого результату, і бути сформульована

одним реченням. Для досягнення поставленої мети роботи потрібно вирішити декілька (не менше чотирьох) завдань, які повинні мати зв'язок із поставленою метою: узагальнити, проаналізувати, визначити, систематизувати тощо;

- об'єкт і предмет роботи. Об'єктом роботи мають виступати суспільні відносини і сфері дослідження, предметом – властивості об'єкта, сформульовані як тематика роботи (об'єкт і предмет роботи співвідносяться між собою як загальне і частина);

- апробація за темою курсової роботи (вказуються наукові здобутки студента за темою курсової роботи – наукові статті, тези доповідей на наукових конференціях – за наявності).

2. В аналітичній частині роботи студент має навести думки фахівців із питання, що досліджується, висловити власне ставлення до цих думок, обґрунтувати свої доводи та дослідити окреслені у вступі завдання з урахуванням сформульованого об'єкта і предмета роботи. Також доцільним буде аналіз категоріального апарату за темою роботи. Аналітична частина може складатися з кількох підрозділів.

3. У висновках курсової роботи повинні міститись основні результати проведеного дослідження, які відповідають розділам (підрозділам) курсової роботи (орієнтовне не менше п'яти загальних висновків). Студентом надається оцінка отриманих результатів і, за наявності, пропозиції щодо їх використання.

Список використаних джерел має містити повну інформацію щодо використаної джерельної бази з урахуванням правил бібліографічного опису у відповідності з Національним стандартом України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» (див. Додаток 3). Використані джерела мають бути розташовані в алфавітному порядку відповідно до першої літери прізвища автора або за порядком посилань на них у тексті курсової роботи.

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Кількість отриманих балів	Критерії отримання відповідної кількості балів
0-5 балів	робота не захищується; студентом не дотримано визначених вимог, тематика роботи не розкрита взагалі, не використано міжнародні джерела; студент не орієнтується в тематиці роботи
6-10 балів	робота не в повній мірі відповідає вимогам, що висуваються; при виконанні роботи використано менш ніж 10 джерел, не використано міжнародні наукові джерела; в роботі відсутні посилання на використані джерела, тема роботи розкрита однобічно, відсутня логічність викладення матеріалу; не дотримано структури роботи; в роботі допущено суттєві граматичні та/або стилістичні помилки
11-19 балів	робота виконана на належному теоретико-практичному рівні; дотримано вимоги, які висуваються до написання роботи, робота належним чином структурована, але в недостатній мірі проаналізовані наукові джерела та відсутній творчий підхід до виконання поставлених завдань, допущено незначні порушення логічності та/або систематичності викладення матеріалу; допущено незначні неточності в оформленні роботи
20 балів	робота виконана на високому науково-практичному рівні; в роботі продемонстровано високий рівень знань та творчого осмислення отриманих результатів дослідження; не допущено помилок при оформленні роботи

3. ТЕМИ КУРСОВИХ РОБІТ

Теми курсових робіт

Студент може обрати одну із представлених тем згідно із першою літерою його прізвища відповідно до запропонованого алгоритму:

Перша літера прізвища	Порядковий номер теми
А-Д	1
Е-И	2
І-К	3
Л-О	4
П-У	5
Ф-Я	6

1. Порівняльне спадкове право: загальна характеристика.
2. Відмова від спадщини за цивільним законодавством України та Німеччини.
3. Правова природа заповіту за цивільним законодавством України та Франції.
4. Подружжя як суб'єкт спадкових правовідносин за правом України та іноземних країн.
5. Спадкування за законом за законодавством України та іноземних країн.
6. Право на спадкування за цивільним законодавством Німеччини та Франції.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА (ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК)

Основна література

1. Кухарев О. Є. Спадкове право України: підручник. К.: Алерта, 2020. 362 с.

2. Кухарев О. Є. Спадкове право України : навч.-практ. посіб. К.: Правова єдність: Алерта, 2022. 328 с.

Допоміжна література

1. Code de Commerce (Partie Législative). Art. L. 224-1-L. 252-13. Législation de la France. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000005634379>.
2. Competition Act 1998. Legislation of the United Kingdom. URL: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1998/41/contents>.
3. Заїка Ю. О., Лов'як О. О. та ін. Актуальні проблеми спадкового права: Навч. посібник. За ред. Ю. О. Заїки, О. О. Лов'яка. К.: КНТ, ЦУЛ, 2014. 336 с.
4. Ромовська З. В. Українське цивільне право. Спадкове право. Академічний курс: підручник. К.: Дакор, 2013. 304 с.
5. Кисіль В. І. Спадкові відносини в сучасному міжнародному приватному праві. *Право України*. 2013. № 7. С. 154–182.
6. Курдельчук Д. Міжнародне спадкування – це складно і просто. *Мала енциклопедія нотаріуса*. 2012. № 1. С. 193–196.
7. Шупінська О. В. Міжнародно-правове регулювання відносин власності при транскордонному спадкуванні. *Університетські наукові записки*. 2011. Вип. 4. С. 76–81.
8. Степанюк А. А. Застосування колізійних норм щодо спадкування в міжнародному приватному праві: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Нац. юрид. акад. ім. Я. Мудрого. Х., 2003. 20 с.
9. Directive (EU) 2017/1132 of the European Parliament and of the Council of 14 June 2017 relating to certain aspects of company law // Legislation of the European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1536779718012&uri=CELEX:32017L1132>.
10. Small Business, Enterprise and Employment Act 2015 // Legislation of

the United Kingdom.URL: [http://www.legislation.gov.uk/ ukpga/ 2015/26/contents](http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2015/26/contents).

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України: <http://rada.gov.ua/>
2. Єдиний державний реєстр судових рішень України:
<http://www.reyestr.court.gov.ua/>

ЗРАЗОК ОФРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОГО АРКУША

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Юридичний факультет
Кафедра цивільно-правових дисциплін

Курсова робота
з навчальної дисципліни
«Порівняльне спадкове право»
студента (-ки) 4-го курсу групи ЮМП-___
П.І.Б.
на тему: «...НАПІВЖИРНИЙ ШРИФТ, ВЕЛИКІ ЛІТЕРИ...»

Науковий керівник:
науковий ступінь, звання
П.І.Б.

Харків
202_

ЗРАЗОК ПЛАНУ РОБОТИ**ПЛАН***сторінки*

ВСТУП	1
РОЗДІЛ 1. «__».....	4
РОЗДІЛ 2. «__».....	15
2.1. «__».....	15
2.2. «__».....	20
РОЗДІЛ 3. «__».....	28
ВИСНОВКИ.....	35
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	42
ДОДАТКИ (<i>за наявності</i>).....	45

**Приклади оформлення списку використаних джерел
(відповідно до Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015
«Інформація та документація. Бібліографічне посилання.
Загальні положення та правила складання»)**

1. Посилання на електронну адресу електронного ресурсу: Петренко П.П. Пріоритети у вивченні права. *Голос України*: електрон. версія газ. 2022. № 99 (5752). Дата оновлення: 04.08.2022. URL: <http://www.qolos.com.ua/userfiles/file/040/040812-u.pdf> (дата звернення: 06.10.2023).

Закони України: Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. База даних «Законодавство України». ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 08.10.2023); Про право: Закон України станом на 20 вересня 2022 р./Верховна Рада України. Київ: Парлам. вид-во, 2022. 33, [5] с. (Закони України).

2. Підручники, навчальні посібники, словники: Петренко П.П. Право: навч. посіб. Київ: Знання, 2022. 425 с.; Великий словник української мови / уклад. і голов. ред. П.П. Петренко. Київ: Право, 2022. 1345 с.

3. Монографії: Петренко П.П. Шлях до стабільності права: монографія/відп. ред. П.П. Петренко. Київ: Знання, 2022. С. 322-330.

4. Наукові статті: Петренко П.П. Про право. *Українське право*. 2022. № 5. С. 79-85.

5. Дисертації, автореферати дисертацій: Петров О. Г. Музикотерапія: автореф. дис. ... канд. псих. наук: 12.00.06. Київ, 2009. 40 с.; Петрук Л. А. Дослідження статичного деформування складених тіл : дис. ... канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. Львів, 2004. 140 с